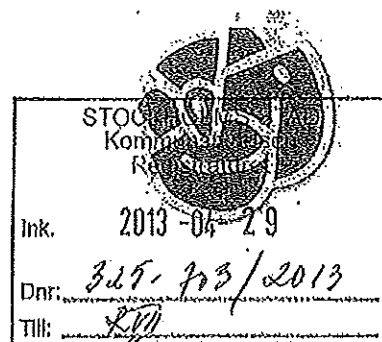

ANKOM

2013 -05-02

Dnr 15.1-348/2013
Enskede-Årsta-Vantörs Stadsdelsförvaltning

Motion av Karin Hanqvist (S) Införande av HBT-policy i Stockholms stad.

Anmälningar av hatbrotten med HBT perspektiv ökade med 11 % 2011 jämfört med 2010 enligt Brottsförebyggande rådet (Brå).

Många HBT personer vågar inte visa eller berätta om sin sexuella läggning i hemmet, skolan, arbetsplatsen eller ute på gator och torg med rädsla för att kränkas eller utsättas för våld.

Det har visats i flera studier att HBT- personer löper större risk att insjukna i depression, drabbas av missbruksproblem, självskadebeteende och att göra självmordsförsök än heterosexuella personer. Troligtvis är förekomsten av genomfört självmord också större bland HBT-personer.

Flertalet studier visar även att unga HBT-personer har en avsevärt sämre hälsa än den övriga befolkningen till följd av kränkande bemötande, trakasserier, diskriminering och våld till följd av homofobi och heteronormativa strukturer i samhället. Inte minst inom skolan och arbetslivet.

Inom skolan visar intervjuer att lärare arbetar på olika sätt vad gäller "likabehandlingsplanen". Vissa lärare känner inte ens till planen medan andra arbetar mer efter den. Många lärare upplever att elever använder nedsättande ord i kränkningssyfte gällande homosexualitet och många lärare anser att HBT-personer tar åt sig allt för lätt av andra elever när de utsätts för kränkningar gällande deras sexualitet.

Stockholms stad är en stor arbetsplats och på de flesta arbetsplatser tar både chefer och anställda för givet att alla är heterosexuella. Den jargong som finns i fika rum eller i andra sociala sammanhang markerar vad som är okej, vilket gör det svårare för HBT-personer att trivas på jobbet.

Studier visar att nära hälften av homo- och bisexuella inte är öppna på jobbet. Av dem som inte är öppna avstår 40 % från att delta i konversationer med kollegor eller andra på grund av rädslan av röja sin sexuella läggning.

Även om HBT-personer känner sig tryggare nu på jobbet än för 10 år sedan så är det mycket kvar att göra.

Varför skall det finnas en särskild HBT-policy? Det enklaste svaret är att HBT-personer är en del av samhället och finns bland alla andra minoriteter där de också är ytterligare en minoritet.

Stockholms stad är Sveriges största kommun i befolkning räknat, och har därmed också Sveriges största population av HBT-personer inom hela människans åldersspann.

Stockholms stad *måste* skapa en HBT-policy skyndsamt som stärker HBT-personers värdegrund och klimat. Denna policy *ska* stadens samtliga förvaltningar, styrelser och nämnder arbeta efter.

Stockholms läns landsting antog en HBT-policy 2011 och Stockholms stad ska också anta en HBT-policy. Det gäller för Stockholms stad att påverka medborgarnas värdegrund redan från förskoleålder och att bibehålla den livet ut. Att vi alla är lika oavsett sexuell tillhörighet och att acceptansen för den man är skall vara jämställd, vilket det inte är i dag.

Det är bra att Stockholms stad HBT-certifierat många ungdomsmottagningar, lärare och förskolor men trots detta finns många problem kvar. Stadens måste trycka på hur viktigt det är att vi bemöter våra medmänniskor, elever, medarbetare och medborgare med en bra värdegrund och att vi inte skall ta varandra för givet att tillhöra den heterosexuella populationen.

Pollicyn kan mycket väl likna Stockholm läns landstings HBT-policy som rör tre målområden: Synliggörande, kompetens och bemötande.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag

Att staden tar fram en HBT-policy att gälla för samtliga stadens nämnder och styrelser

Karin Hanqvist
Karin Hanqvist (S)

ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖRS
STADSDELSFÖRVALTNING
EKONOMIAVDELNINGEN

19.
TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR I.5.1.-735/2011
DNR I.1.-770/2011
SID 1 (6)
2012-01-16

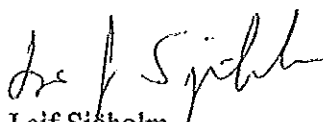
Handläggare: Richard Svahn
Telefon: 08-508 14 021

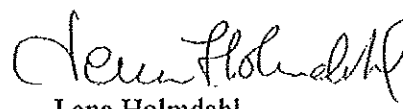
Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

**Remiss om motion (2011:73) av Karin Rågsjö (V)
om införandet av en hbt-policy i Stockholms stad
– svar till kommunstyrelsen – samt svar på
skrivelse från Rosa Lundmark (V), Magnus
Dannqvist (S) och Åsa Öckerman (MP) om hur
förvaltningen arbetar med hbtq-frågor**

Förvaltningens förslag till beslut

1. Motionen tillstyrks.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
3. Skrivelsen anses besvarad med hänvisning till tjänsteutlåtandet.

Leif Sjöholm
Stadsdelsdirektör

Lena Holmdahl
Bitr. stadsdelsdirektör,
Ekonomichef

Sammanfattning

I motionen föreslås att Stockholms stad tar fram en hbt-policy, liknande den som Stockholms läns landsting nyligen har antagit. En sådan policy föreslås ta sikte på synliggörande, kompetens och bemötande av homosexuella, bisexuella och transpersoner i stadens verksamheter. De flesta av de åtgärder som tas upp finns inom stadsdelarnas ansvarsområde. Inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har verksamheterna kommit olika långt i arbetet med hbt-frågor. Inom fritidsverksamheten pågår ett omfattande arbete i specifikt hbt-frågor. I övriga verksamheter inkluderas hbt-frågor i övrigt likabehandlingsarbete, men riktade insatser i hbt-frågor saknas ofta. En stadsgemensam policy skulle kunna underlätta ett fortsatt arbete. Förhållandet till befintliga planer och påverkan på upphandlad verksamhet behöver dock särskilt beaktas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av ekonomiavdelningen i samråd med övriga avdelningar och behandlas av förvaltningsgruppen den 31 januari.

Motionen

Karin Rågsjö (V) har i kommunfullmäktige motionerat om att Stockholm stad ska utarbeta en hbt-policy. Hbt står för homosexuella, bisexuella och transpersoner. (Notering: ibland används även begreppet hbtq där q syftar på queer.) Motionären hänvisar till den policy som Stockholms läns landsting har tagit fram. Landstingets policy har tre övergripande mål: synliggörande, kompetens och bemötande. För varje mål finns en vision, en definition och en indikator.

Motionären föreslår att följande frågor bör beaktas i arbetet med att ta fram en hbt-policy för Stockholms stad:

- Vilken kompetens har personal inom äldreomsorgen för att på bästa möjliga sätt kunna bemöta äldre hbt-personer som under sitt tidigare liv ofta varit tvungna att dölja sin läggning?
- Vilken beredskap har personalen inom äldre- samt individ- och familjeomsorgen för att med respekt kunna bemöta samkönade par och ensamstående hbt-personer?
- Har hbt-frågorna en självklar plats i fritidens och fältassistenternas arbete?
- Hur uppmärksammas personal på förskolorna och skolorna att det finns många barn som lever i så kallade regnbågsfamiljer?
- På vilket sätt har man ett hbt-perspektiv i stadens externa och interna information? Förekommer även samkönade par i de bild- och textmaterial som produceras?
- Får stadens personal utbildning i hbt-kunskap?
- Har staden något förebyggande arbete gentemot hbt-personer som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld? Vilken kompetens finns i staden inom området?

Motionen har sänts på remiss till Enskede-Årsta-Vantörs, Södermalms och Östermalms stadsdelsnämnder samt till Socialnämnden och Stadsledningskontoret.

Skrivelsen

Rosa Lundmark (V), Magnus Dannqvist (S) och Åsa Öckerman (MP) lämnade vid nämndens sammanträde i december 2011 in en skrivelse om hur förvaltningen arbetar med hbtq-frågor. Frågorna i skrivelsen är i allt väsentligt desamma som i motionen, men medan motionen fokuserar på hur hela staden skulle kunna arbeta så fokuserar skrivelsen på hur Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning arbetar idag. Utöver de frågor som ställs i motionen ställer skrivelsen även frågan om hbt-frågor tas upp i den föräldrautbildning som förvaltningen ordnar.

Landstingets hbt-policy

Den hbt-policy som behandlats inom Stockholms läns landsting antogs av landstingsfullmäktige den 6 december 2011. Bakgrunden till en särskild hbt-policy var att den gruppen löper större risk att drabbas av olika former av ohälsa än den övriga befolkningen. Precis som motionären beskriver ovan utgår landstingets policy från tre övergripande mål som är: synliggörande, kompetens och bemötande. Policyn bygger på ett normkritiskt perspektiv.

Landstingsfullmäktige uppdrog även åt sina nämnder, styrelser och bolag att börja arbeta i enlighet med policyn, i egna verksamheter och verksamhet utförd av andra på uppdrag av landstinget, samt att avsätta resurser för implementeringen. Hälso- och sjukvårdsnämnden fick även ett särskilt uppdrag att undersöka förutsättningarna för att avsätta särskilda medel för genomförande av utvecklingsprojekt inom hbt-området i hälso- och sjukvård. Ansvar för lokala handlingsplaner och åtgärder, liksom för uppföljning, lades hos respektive förvaltning, bolag eller verksamhet. Resultaten ska redovisas årligen.

Kostnaderna ska i huvudsak rymmas inom landstingets ordinarie verksamhet, men vissa särskilda projektmedel för utbildning planeras. Landstinget beräknar att policyn kan leda till ökade kostnader initialt men att vårdkostnaderna för gruppen hbt-personer på sikt kan sjunka.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen konstaterar inledningsvis att många av de åtgärder som motionären föreslår ligger inom stadsdelsnämndernas ansvarsområden. Det handlar om äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, fritid, förskolor, brottsförebyggande arbete och information.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har en jämställdhets- och mångfaldsplan som godkänns av nämnden varje år i samband med behandlingen av verksamhetsplanen som bilaga till det dokumentet. Jämställdhets- och mångfaldsplanen är stadsdelsnämndens plan för hur arbetet ska bedrivas för att motverka diskriminering utifrån alla diskrimineringsgrunder som anges i diskrimineringslagen. Det dokumentet ska enligt stadens anvisningar redovisa nämndens arbete ur två perspektiv: som arbetsgivare och som servicegivare. Det kan dock konstateras att planen är mer omfattande avseende arbetsgivarperspektivet och mindre omfattande när det handlar om servicegivarperspektivet. Den är också allmänt hållen och behandlar endast översiktligt den särskilda problematik som finns förknippad med diskrimineringen vid respektive diskrimineringsgrund såsom sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. De åtgärder som motionären föreslår finns inte heller med i jämställdhets- och mångfaldsplanen. I arbetet med framtagandet av en hbt-policy behöver dock särskilt beaktas hur den i förekommande fall ska förhålla sig till nämndernas jämställdhets- och mångfaldsplaner.

Beträffande sådan verksamhet som privata aktörer driver genom avtal med stadsdelsförvaltningen kan följande konstateras. Motionären föreslår inte direkt att en hbt-policy även ska omfatta upphandlad verksamhet. Den policy som landstinget har antagit syftar dock till att även omfatta verksamheter som drivs av annan men på uppdrag av landstinget. Detta genom att avsnitt om hbt-kompetens förs in i landstingets alla beställningar, upphandlingar och avtal, där det är tillämpligt samt att krav ställs på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering. Mot bakgrund av att en betydande del av stadsdelarnas verksamheter drivs på entreprenad menar förvaltningen att detta förhållande särskilt behöver uppmärksammas vid ett eventuell framtagande av hbt-policy för Stockholms stad.

När det gäller förvaltningens eget arbete med hbt-frågor idag kan konstateras att några riktade insatser såsom utbildning eller liknande inte har bedrivits inom äldreomsorgen.

Inom individ- och familjeomsorgen har enstaka insatser pågått, men inget övergripande. På ungdomsmottagningen finns en bred kompetens när det gäller mottagande, respekt och hur man ska arbeta med hbt-personer som är en särskilt utsatt grupp när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Både stadens kuratorer och landstingets personal har kompetens men är ännu inte hbt-certifierade. (Enligt kommunfullmäktiges budget för 2011 och 2012 ska stadens

ungdomsmottagningar hbt-certifieras.) Inom öppenvården och kvinnofridsteamet finns beredskap. En medarbetare ingår i ett regeringsuppdrag med att utveckla metoder och att upptäcka hedersrelaterat våld, dock inte specifikt riktat mot hbt-personer. Våld i samkönade relationer ser förvaltningen som en särskilt utsatt grupp. Under året har förvaltningen haft flera föreläsningar om hbt och våld i samkönade relationer. Föreläsningarna har varit både inom försörjningsstödsverksamheten och riktade till hela förvaltningen. Man använder även en broschyr framtagen av RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter) "Utsatt – om HBT och hatbrott, hedersrelaterat våld och partnervåld" samt informationskort i reception och väntrum. Hbt-frågor har däremot inte tagits upp i de föräldrautbildningar som förvaltningen har ordnat.

Inom förskolan ska arbete med hbt-frågor ingå i värdegrundsdiskussioner och enheterna ska arbeta fram likabehandlingsplaner, men några riktade förvaltningsövergripande satsningar i hbt-frågor har inte initierats eller organiserats.

Fritidsverksamheten är den verksamhet i stadsdelen där arbetet med hbt-frågor har kommit längst. Genom ett samarbete med RFSL kommer tre fritidsgårdar att hbt-certifieras i början av 2012. Ett strukturerat arbete kommer att fortsätta för att utveckla den fysiska och psykosociala miljön. En särskild grupp inom fritidsverksamheten leder det arbetet.

I förvaltningens centrala personalstrategiska arbete ingår hbt som grupp i diskrimineringslagen och nämndens jämställdhets- och mångfaldsplan. Man har dock inte specialbetonat arbete med denna grupp och inte gjort någon kartläggning. Det finns heller ingen aktivitet på gång.

Förvaltningen har sett över textmaterial på externa webbplatsen och i tryck. Det kan konstateras att där par- och boenderelationer tas upp är det självklart att nämna man, hustru, sambo, registrerad partner osv. (Notering: Sedan könsneutralt äktenskap infördes, avskaffades registrerat partnerskap men uttrycket behölls för dem som registrerat det före lagändringen och inte själva begär ändring.)

När det handlar om bildhantering använder förvaltningen nästan uteslutande Stockholms stads bildbank. Enligt stadens grafiska profil ska de bilder som används spegla det visuella konceptet "både OCH" genom att variera valet av

bilder: unga och äldre, män och kvinnor, olika etniskt ursprung, innerstad och ytterstad mm. Olika sexuella läggningar, könsidentiteter eller könsuttryck tas dock inte särskilt upp i det konceptet. De flesta verksamhetsbilder har yrkesarbetande i fokus, bilder på barn och äldre samt områdesbilder från bildbanken. Det är sällan som parbilder används. Det finns godkända bilder i bildbanken från Stockholms Pridefestival, där några av bilderna visar samkönade par. Möjligen är detta ett utvecklingsområde.

Sammanfattningsvis kan konstateras att förvaltningens verksamheter har kommit olika långt i arbetet med hbt-frågor. Sannolikt ser det ut på motsvarande sätt i andra stadsdelar. Förvaltningen bedömer att det fortsatta arbetet kan underlättas med en stadsgemensam policy eftersom uppföljningen då blir tydligare samt att olika verksamheter och stadsdelar kan inspireras av varandra. Om en hbt-policy ska utarbetas bör det särskilt uppmärksammas hur den ska påverka upphandlad verksamhet och befintliga jämställdhets- och mångfaldsplaner.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att förslaget i motionen tillstyrks och att detta tjänsteutlåtande överlämnas som nämndens svar till kommunstyrelsen. Vidare föreslås att tjänsteutlåtandet godkänns som svar på skrivelsen.

Bilagor

1. Motionen från Karin Rågsjö (V)
2. Skrivelse om hur förvaltningen arbetar med hbtq-frågor
3. Stockholms läns landstings hbt-policy